

Till HS-nämnden

Slutrapport

Pedagogiskt utvecklingsprojekt: Att samverka över professionsgränserna

Projektet har haft två syften, det första var att 1) initiera och utveckla pedagogiska strategier för samverkan mellan lärar-, specialpedagog- och socionomprogrammen i syfte att bättre rusta studenterna när det handlar om att utveckla handlingskompetens och kunskap att samverka över professionsgränserna. Det handlar dels om samverkan mellan lärare och olika professioner i skolans elevhälsa och dels i möte med föräldrar. Det andra syftet, som var en förutsättning för det första att 2) undersöka vilken typ av kunskap och samverkanskompetens de blivande lärarna, specialpedagogerna och socionomerna behöver för att på ett kvalitativt och konstruktivt sätt med gott resultat kunna samverka över professionsgränserna i elevhälsofrågor.

Processmodell fyra pedagogiska strategier

För att uppnå syftena har vi använt oss av fyra pedagogiska strategier. De presenteras i form av en modell för samverkan över programgränserna på professionsutbildningar. Modellen är processbaserad och har utvecklats i mötet med medverkande studenter och lärare i syfte att utveckla gemensamma möjlighetsrum i form av arenor där sociala och specialpedagogiska frågor i skolan kan identifieras, överbryggas och diskuteras i möten mellan professionsutbildningarna. Modellen består av fyra delar 1) Gemensamma utbildningsmoment för studenter på specialpedagog-, ämneslärar- och socionomprogrammen. 2) Fokusgruppsintervjuer med studenter samt 3) Erfarenhetsutbyte av medverkande lärare. Det för att få ett underlag av erfarenheter och kunskaper om svårigheter och möjligheter kring samverkan, som grund för vilken typ av kunskap om samverkan och handlingskompetens som studenterna behöver som nyutbildade specialpedagoger och socionomer. 4) Medverkande lärare och projektgruppen diskuterar lärmoment och resultatet från intervjuer och erfarenhetsutbyte för att ta ställning till fortsatta bearbetningar och fördjupning av gemensamma utbildningsmoment inför nästa gemensamma lärtillfälle.

Den processbaserade modellen har genomförts enligt följande. Studenterna har mött varandra över professionsgränserna i gemensamma lärmoment bestående av *testworkshop* och föreläsningar. Tre gemensamma case har utvecklats och prövats tillsammans med studenterna, i *casen* har elevhälsofrågor tagits upp i form av konkreta fiktiva situationer som pochar på lösningar, exempelvis hur olika stöd kan utformas för elever, samarbete med hemmen, lagar och sekretess. Inledningsvis har studenterna introducerats i varandras områden med hjälp av kortare föreläsningar. Lärare i den ordinarie undervisningen har involverats i detta moment, utan att särskilda projektmedel söks för deras medverkan. Testworkshopen har utvärderats och följts upp tillsammans med deltagande studenter och lärare på programmen. Intervjuer har gjorts med studenter som deltagit i workshopen om och hur dessa aktiviteter bidragit till deras lärande, förståelse för det egna och varandras kunskapsområde och yrkesroller samt möjligheter och svårigheter att samverka. Det har sedan bildat grund för det fortsatta utvecklandet av utbildningsmoment, finslipningar av introduktion till case, innehållet i casen och uppföljning av momenten. Fokusgruppsintervjuer har genomförts med både studenter och lärare i de tre professionsutbildningarna. *Intervjuerna* har varit en del av studenternas lärande som bidragit till reflektion om deras blivande professioner och vad uppdraget innebär i förhållande till samverkan i elevhälsan. Dessa valda lärtillfällen erbjuder värdefulla kunskapsutbyten studenterna emellan. Intervjuerna lyfter även reflektion kring frågor gällande främjande och förebyggande åtgärder för att främja barn och ungas hälsa, utveckling och lärande och bidra till en inkluderande skolmiljö.

Erfarenhetsutbytet mellan verksamma lärare i programmen som deltagit i casen, skedde i fokusgruppsintervju med särskilt fokus på behov, svårigheter, möjligheter när det gäller deras upplevelser av studenternas arbete med casen och utvecklande av handlingskompetens i samverkan. Analys av intervjuerna med studenter och lärare bildar sedan grund, tillsammans med forskning inom området och målen för respektive delkurs för uppbyggnad av gemensamma moment och innehåll. Det bidrar till att studenternas handlingskompetens och kunskap om elevhälsofrågor utvecklas och fördjupas.

Handlingskompetens samverkan

Studenternas upplevelser och erfarenheter av deltagande i professionsöverskridande workshop är positiv. De anger att den bidragit till att synliggöra såväl den egna som andras kompetensområden när det gäller skillnader och likheter i professionsuppdragen, synsätt och perspektiv. Det har också bidragit till att studenterna kan identifiera vad de behöver lära mer om inom ramen för sin profession och i samverkan med andra. Det som behövs fördjupas i utbildningsmomenten är frågor kring lärares jurisdiktion (skollagen, socialtjänstlagen), som i denna kontext innefattar en orientering om hur olika regelverk kan tillämpas samt komplettera varandra i sådana rutiner som faller inom ramen för elevhälsomöten. En annan fråga är elevhälsans kompetensområde där man i interprofessionell samverkan med andra professioner utvecklar förutsättningar för rutiner i elevhälsofrågor snarare än att arbeta med dessa frågor i olika parallella system. En ytterligare fråga är lärares pedagogiska grund i arbetet med elevfrågor och hur detta kan gynnas på ett bättre sätt genom att integrera professioner inom skolan i ett pedagogiskt tänk kring hälsa och lärande. Villkoren för att kunna samverka är också att skapa en helhetssyn på vad och vilka hälsofrämjande insatser som behövs i relation till elevers skolsituation och lärmiljö. En annan grundläggande fråga är vilka teoretiska perspektiv som styr innehållet i utbildningarna. Studenter behöver översiktligt få kunskap om vad som präglar olika förhållningssätt inom olika professioner genom att studera och jämföra ett salutogenes, systemiska, specialpedagogiska och professionsteoretiska perspektiv. Teamsamverkan mellan olika professioner behöver belysas, analyseras och utmanas med utgångspunkt i elevhälsoteamets funktion och utveckling. Frågor om styrning och ledning blir av vikt för att lyfta frågor om lämpliga organisatoriska former för interprofessionella team och organisationen kring skolans övergripande arbete med elevhälsa. Resultatet utmynnar även i frågor kring vilka konsekvenser undersökningen kan få för den undersökta praktiken. I ett vidare perspektiv blir resultatet viktigt för en utveckling av det pedagogiska innehållet inom våra respektive kurser eller för att under utbildningstiden på bästa sätt förbereda studenterna för det kommande yrkeslivet, med fokus på inkluderande samverkan i elevhälsofrågor samt vad inkluderande arbetssätt kan betyda.

Testandet av professionsöverskridande workshops under 2019 har resulterat i implementering av dem som reguljära inslag i respektive delkurser. En sådan implementering av förändrade kursmoment kan ses i ljuset av en pedagogisk utveckling i linje med frågor som rör skolsocialt arbete. Det handlar om att skapa en gemensam utbildningsplattform för blivande lärare, specialpedagoger och socionomer i elevhälsoarbetet och som i förlängningen främjar och förebygger elevers skolsituation och utbildning. En sådan utveckling kan förstås som ett led i universitetets satsning kring pedagogisk hållbar utveckling.

Vidareutveckling

Det har sökts och erhållits medel från HS-nämnden för en vidareutveckling av projektet. Resultatet ligger till grund för en sådan vidareutveckling och fördjupning, med följande två syften: 1) att fördjupa, vidareutveckla och implementera pedagogiska strategier för samverkan mellan lärar-, specialpedagog- och socionomprogrammen som är resultatet av utvecklingsprojektet, och 2) ringa in och tydliggöra de gemensamma tema- och kunskapsområden som ligger till grund för att våra studenter inom de olika professionsutbildningarna ska kunna utveckla handlingskompetens och med utgångspunkt från detta

utveckla en modell för utformning av ett kursupplägg. För genomförande av den fördjupande fasen förutsätts en analys över sådana temaområden som är nödvändiga inslag i vår kursverksamhet. Ett synliggörande och formulerande av de tematiska och tvärvetenskapliga mötespunkter, som finns mellan programmen där dess innehåll möts i sociala och specialpedagogiska frågor. Ett annat incitament i utbildningarna är hur frågor om elevhälsa på en programöverskridande nivå stärks upp när det gäller hur samverkan mellan lärare-specialpedagog-kurator kan tydliggöras och synliggöras genom de kursinslag som finns i programmen.

Ekonomiskt utfall

Användning av tilldelade medel, 200 000 kr, har använts till lönekostnader för projektets tre medverkande Charlotta Pettersson (projektledare), Karin Allard och Katarina Hjortgren.

Anslag 2:25 ap 1 Takbelopp GU	200 000 kr	
Summa Intäkter	200 000 kr	
Löner tillsvidareanställd lärarpersonal	118 402 kr	
Kostnader för personal	118 402 kr	
UOH	56 833 kr	
Löner andra inst, K Hjortgren	24 760 kr	
IOH	21 312 kr	
Interna kostnader	46 072 kr	
Summa kostnader	221 307 kr	
resultat	- 21 307 kr	(minusresultat pga icke finansierad IOH)

Publikationer och presentationer

Allard, K. & Pettersson C. (in progress) Inkluderande samverkan i elevhälsan – i skärningspunkten mellan motstånd och mening (Tidskrift: Utbildning & Demokrati).

Allard, K. & Pettersson, C. (2019). Team of profession working with student health - a possibility room for collaboration and competence exchange. Konferensbidrag vid Nordic Network on Disability Research (NNDR), 15th Interdisciplinary Conference in Disability Research - Inclusion and Exclusion in the Welfare Society, Copenhagen, Denmark, May 8-10, 2019.

Pettersson, C., Allard, K., Hjortgren, K. (2019). Ett pedagogiskt utvecklingsprojekt om programöverskridande samarbete mellan specialpedagog-och socionomprogrammet vid Örebro universitet kring samverkan, inkludering och elevhälsa. Konferensbidrag vid Nationell specialpedagogisk konferens, Inkludering, Örebro universitet, 13-14 november 2019.

Pettersson, C., Allard, K., Hjortgren, K. (in progress). Arbetsrapport: Pedagogiska utvecklingsprojektet Samverkan över professionsgränserna (Högskolepedagogiskt centrums arbetsrapportserie).

Programråd för Specialpedagogiskt program, presentation av pedagogiskt utvecklingsprojektet: Att samverka över professionsgränserna, 14/5 2019, Örebro universitet, Charlotta Pettersson och Karin Allard.

/ Charlotta Pettersson

Projektledare pedagogiskt utvecklingsprojekt, Att samverka över professionsgränserna

Programansvarig Specialpedagogiska programmet